

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio X. Qualisnam sit iste terminus formalis processionum divinarum ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

198. Inferes: Ergo verum erit dicere: *Pater est de substantia Filii*, &c. Respondeo negando illationem, quia illæ propositiones non solum significant consubstantialitatem, sed etiam principium productivum, qualis non est Filius respectu Patris, talis tamen est Pater respectu Filii.

199. Difficultas 2. Utrum detur in divinis terminus formalis ad quem distinctus per rationem à termino totali? Affirmativè. Ita D. Thom. in 1. dist. 5. q. 3. *Agid. 1. p. dist. q. ult. Zúmel. 1. p. q. 41. art. 6. P. Vafq. 1. p. d. 162. cap. 3. n. 9. & alii.* Probatum primò, quia terminus formalis, ut diximus, est ille, à quo totalis, & adæquatus denominatur formaliter talis, qualis dicitur; sed in divinis processionibus datur aliqua perfectio, quæ una Persona denominatur formaliter talis, qualis est, & dicitur, quæ non est tota Persona secundum suam rationem adæquatam, sed aliquid ab ea virtualiter distinctum, ut constabit ex dicendis; ergo talis perfectio est terminus formalis ad quem.

200. Probatum secundò, quia Processiones Divinæ, ut diximus, habent principium formale quo distinctum à principio totali quod; ergo etiam habebunt terminum formalem quo distinctum à termino totali quod. Confirmatur, quia in creatis distinguimus ex natura rei terminum quo & terminum quod; ergo etiam in divinis illos distinguemus per rationem.

201. Oppositum tenent Ocham. in 1. dist. 5. q. 3. Greg. *ibid. q. 2. art. 2. conclus. 2.* pro quibus: Argues 1. Terminus formalis est pars respectu termini totalis, & in illo includitur; sed in Deo non reperitur ratio partis, & compositionis, utpotè repugnans Simplicitati Divinæ; ergo &c. Respondeo primò majorem esse veram, si sermo sit de parte prout præscindit à rigorosà, & minùs rigorosà; nam si in Deo admittimus constitutionem ex Essentia, & relationibus secundum nostrum modum intelligendi, quin repugnet illius simplicitati, etiam sine ulla repugnantia possumus in eo admittere terminum formalem distinctum per rationem à totali. Resp. secundò, solum repugnare simplicitati Divinæ compositionem partis realis, non autem virtualis; imò neque compositionem virtutalem, & quoad nos, ut tenent aliqui; de quo jam alibi in *Met. tract. 1. d. 3. à n. 303.*

202. Argues 2. Si à Deo crearetur res aliqua simplex, in ea non inveniretur terminus formalis distinctus à totali ratione simplicitatis illius; alioqui esset, & non esset simplex, ut consideranti patebit; ergo à fortiori neque in Deo, cum sit maximè simplex. Respondeo primò, rem illam simplicem, sive esset substantia, sive accidens, non exituram absque subsistentia, aut modo existendi, sicque posse ibi reperiri quo est, & quod est, sive terminum formalem, & totalem. Respondeo secundò, dato quod res illa de potentia Dei absoluta exitura esset absque subsistentia, aut modo existendi distincto, in eo eventu non dari in tali re terminum formalem distinctum, neque tamen inde sequi non dari in Deo; siquidem in Deo reperimus formalitates virtualiter distinctas, quæ in re illa, ut supponitur, non reperirentur.

203. Inferes: Ergo forma illa esset magis simplex, quàm est Persona Divina. Respondeo negando illationem; nam multiplicitas formalitatum nihil derogat simplicitati divinæ: & cum talis creatura (supposito quod foret possibilis, de quo jam alibi) adhuc foret composita ex esse, & natura defectibili, ac creatione, semper foret minùs simplex.

204. Argues 3. Terminus formalis est ille, quo pro-

ductum est tale; sed terminus productus simplex qualis est Persona Divina, se ipso, & nullo interposito, est talis; ergo non datur terminus formalis distinctus à totali. Respondeo negando minorem, si procedat de nullo distincto etiam per rationem: licet enim verum sit, quod ens simplex sit tale nullo interposito distincto ex natura rei; falsum tamen est de distincto per rationem.

SECTIO X.

Qualisnam sit iste terminus formalis Processionum Divinarum?

CERTUM de fide est in productionibus divinis ad intra solam relationem produci proprià, & verà productione; Naturam autem Divinam communicari Personæ, quæ ex ipsâ Naturâ communicatâ, & relatione productâ constituitur. Et cum aliunde constet, Personam Divinam esse, quæ per se, & simpliciter dicitur producta, utpotè quæ per productionem illam ultimè intenditur, ex quo sibi vindicat rationem termini totalis includentis in se Naturam, & relationem, non quidem unitas, sed identificatas inter se: Hinc inter Scholasticos controvertitur, quænam ex illis vindicet rationem termini formalis, Natura nè, an Relatio? siquidem in Persona Divina nihil aliud reperitur. Cum tamen quæstio sit maxima ex parte de nomine, priùs inquirendum est significatum termini formalis: pro quo sit:

Difficultas 1. Quid sit terminus formalis? P. 206
Vafq. 1. p. d. 162. cap. 3. num. 9. & 3. p. d. 19. cap. 2. docet de ratione termini formalis alicujus productionis solum esse, quod sit forma rei productæ; sic enim anima dicitur terminus formalis resurrectionis, cum tamen per resurrectionem minime producat: Humanitas etiam dicitur terminus formalis Incarnationis, quia licet alia actione præsupponatur producta, est tamen forma respectu Christi Domini. Imò *cap. 2. cit. n. 16.* addit neminem se legisse, qui fensierit, esse de ratione termini formalis alicujus productionis, quod per ipsam producat.

Non placet hæc doctrina P. Vafq. nam si utendum est nominibus, non prout libet, sed pro communi significato, ut idem P. Vafq. monet loco proxime citato *num. 15.* certè terminus cujusvis productionis ab ipsa debet produci; neque enim apparet quâ ratione productio terminetur ad aliquid, ut ad terminum, nisi illud producendo; sicut neque quâ ratione visio terminetur ad aliquid, ut ad objectum, nisi videndo. Neque obstat, quod addit, nempe terminum formalem productionis esse formam rei productæ; nam licet id in multis locum habeat, non tamen in omnibus procedit; siquidem terminus formalis ad quem transubstantiationis in Eucharistia est Corpus Christi sub speciebus panis, cum terminus totalis sit compositum ex Corpore Christi, & speciebus; & tamen nemo dicit Corpus Christi esse formam, aut quasi formam illius compositi, quod de novo fit ex ipso Corpore, & speciebus: imò, si ita loqui licet, magis se habet per modum materiæ, accidentia verò per modum formæ, cum Corpus Christi succedat loco substantiæ panis, quæ erat materia in composito ex pane, & speciebus, quas

tamen nemo dixit esse terminum formalem ad quem in transubstantiatione; ergo ratio termini formalis non coincidit cum ratione formæ. Igitur.

208. Conclusio fit: Terminus formalis est ille, cui propriè, & immediatè applicatur ut termino mutationis, & ratione cuius reliqua denominantur ab illa mutatione, sive aliunde fit, sive non fit forma compositi. Ita *P. Lugo de Incarn. d. 11. sect. 2. n. 18.* Probatur, quia illud dicimus terminum totalem, quod ultimò denominatur ab aliqua actione; ergo terminus formalis, qui à totali contradividitur, erit illud, quod immediatè denominatur à tali actione. Confirmatur primò ex *P. Soar. tom. 1. in 3. p. d. 8. sect. 2.* ubi dicit terminum formalem cuiusvis actionis, sive productionis esse id, quod per illam proximè, & immediatè inducitur, & fit in rerum natura. Secundò, quia principium formale est illud, à quo actio immediatè egreditur, sive aliunde fit, sive non fit forma; siquidem de facto materia dicitur principium formale receptivum, quin habeat rationem formæ; ergo etiam terminus formalis in executione erit illud, cui immediatè, & formaliter identificatur actio; sed sic identificatur termino productò; ergo hic est ejus terminus formalis; consequenterque terminus formalis alicujus productionis debet ab illa produci.

209. Advertes hic, cum eadem actio absque diversitate principii diversis aliquando nominibus explicetur, sub quibus diversas tribuit denominationes, diversos etiam terminos formales ei tribui. Patet in resurrectione, quæ cum sit una, & eadem actio, sub nomine productionis terminatur immediatè ad unionem, utpotè quæ immediatè producitur: sub nomine introductionis habet pro termino formali animam, quæ immediatè introducit: ad quam etiam immediatè terminatur sub nomine resurrectionis; resuscitare enim est revivificare, quod fit per animæ introductionem, sive communicationem illius. Similiter Processiones divinæ sub nomine productionis dicuntur habere pro termino formali personalitatem Personæ productæ: sub nomine autem communicationis habere pro termino formali Essentiam communicatam. Ita *P. Lugo cit. num. 19.*

210. Difficultas 2. Qualisnam sit terminus formalis Processionum Divinarum? Triplex est in hac sententia: Prima asserit, terminum formalem Processionum Divinarum esse quid absolutum, sive ipsam Essentiam Divinam. Ita *D. Thom. 1. p. q. 41. a. 3. Cajet. ibid. Capreol. D. Bonavent. in 1. dist. 5. q. 2. Scot. ibid. q. 2. & 3. Marsil. in 1. q. 9. quos citat, & sequitur P. Soar. lib. 6. cap. 6. n. 2. P. Vasq. 1. p. d. 162. cap. 3. n. 8. P. Tanner. d. 4. q. 2. dub. 5. n. 14. P. Præposit. 1. p. q. 41. a. 5. dub. 3. P. Ruiz d. 98. sect. 7. & alii apud citatos, quorum fundamenta infra proponemus, & dissolvemus. Secunda sententia tenet, terminum formalem processionum divinarum esse quid relativum, sive relationes divinas productas. Ita *Henricus in sum. a. 54. q. 3. Gregor. in 1. dist. 5. q. 1. Durand. in 1. dist. 5. q. 2. Gabr. ibid. & alii, quorum etiam fundamenta infra proponam, & dissolvam.**

211. Tertia sententia, quam sequimur affirmat terminum formalem Processionum Divinarum, neque esse solam Essentiam, neque solam relationem, sed utramque simul, ita tamen, ut si processio sumatur ut communicativa, ejus terminus formalis sit ipsa Essentia communicata, utpotè quæ sola communicatur: si autem ut productiva, ejus terminus formalis sit sola relatio, utpotè quæ sola pro-

ducitur; sicque utramque supra positam sententiam conciliamus cum *P. Granad. 1. p. tr. 2. d. 3. n. 28. & tr. 13. d. 4. P. Arrub. 1. p. d. 144. cap. 3. n. 8. & 9. P. Lugo d. Incarn. d. 11. sect. 2. num. 19. P. Arriaga 1. p. d. 46. sect. 5. subsect. 3. P. Alarcon. tr. 5. d. 6. cap. 5. n. 5. & 7. P. Compton. tom. 1. d. 59. sect. 1. n. 8. & alii.*

Probatur unico fundamento, quia terminus formalis est ille, ratione cuius terminus totalis denominatur talis, qualis est, & dicitur; ut patet in pariete albo, qui est terminus totalis visionis, & cuius terminus formalis est color, quia ratione illius totus paries albus dicitur visus; sed in Persona producta, quæ est terminus totalis, datur ratio termini communicati, quæ provenit à Natura, & ratio termini producti, quæ provenit à relatione; ergo hæc est terminus formalis productionis, & illa communicationis.

Argues 1. De ratione termini formalis solum est, quod sit forma rei productæ: tum quia dicitur, tendo per omnes productiones, omnes ad formam terminatur: tum etiam quia ex Philosopho 2. *Phys. text. 14.* generatio terminatur ad naturam, cujus nomine venit forma; sed Essentia Divina habet rationem formæ respectu rei productæ, qualis est Persona Divina: tum quia Essentia Divina in constitutione Personæ non potest habere rationem materiæ, utpotè quæ plures involvit imperfectiones, ut patet: tum etiam quia ei competunt proprietates formæ; ergo &c.

Respondeo primò negando majorem, ut patet ex supra dictis num. 207. Neque video quâ ratione *P. Soar. tom. 1. in 3. p. d. 8. sect. 2.* dicere possit Unionem Hypostaticam esse terminum formalem Incarnationis, quæ actio productiva est ex eo, quod Unio per illam producatur; & id neget relationi Filii, quæ per productionem immediatè producitur; nisi in præsentia loquatur de termino formali communicationis, quem fatemur esse Essentiam Divinam. Unde ad probationes dicimus: ad primam formas creatas non habere rationem termini formalis suæ productionis ex eo, quod sint formæ, sed ex eo, quod per productionem accipiant suum esse; idèdque anima rationalis, quæ per creationem existit prius naturâ ipsâ generatione, non dicitur terminus formalis ipsius generationis, quæ productiva est, sed ad summum, quæ communicativa est; siquidem implicat, quod terminus antecedit viam, cuius est terminus. Ad secundam dicimus, Philosophum loqui de termino absolute, quo pacto omnis generatio terminatur ad formam, aut tanquam ad terminum productum, aut communicatum, qualem fatemur esse Essentiam Divinam, dato quod habeat rationem formæ.

Respondeo secundò, data majori, negando minorem, licet enim *P. Mol. 1. p. q. 41. a. 3. d. 2. P. Soar. & P. Vasq. cit.* negent Essentiam Divinam habere rationem materiæ in productionibus notionalibus, demptis imperfectionibus: id tamen affirmant *Henricus in sum. a. 54. q. 3. Durand. in 1. dist. 5. q. 2. P. Valent. d. 2. q. 15. pum. 3.* non quod id habeat re ipsa, imò neque quoad nos; si sumatur secundum rationem adæquatam materiæ; sic enim involvit rationem potentiæ, quæ dicit imperfectionem: maxime verò si sumatur secundum conceptus communiore præscindentes ab imperfectionibus, prout supra diximus num. 192. Unde cum Essentia prout sic non habeat rationem formæ, etiam in sententia Adversariorum non potest esse terminus formalis productionis; quæ, ut dicunt,

dicunt, debet terminari ad formam, qualis est relatio respectu Essentia, ut diximus, licet etiam hæc sit terminus illius ut communicativa.

216. Argues 2. Quando plura per productionem habentur, id quod est perfectius habet rationem termini formalis; sed per productionem notionalem habentur plura, nempe Essentia, & relatio; illa autem est perfectior; ergo illa, & non relatio erit formalis terminus productionis. Respondeo primò negando maiorem: nam in productione cuiusvis compositi per accidens, licet subiectum sit simpliciter nobilior, ipsa tamen forma habet rationem termini formalis, ut omnes concedunt. Respondeo secundò, data maiori, & minori, negando consequentiam; cum enim sola relatio producat, & denominet terminum totalem productum, sola illa est formalis terminus productionis ut productiva est, licet etiam Essentia sit illius terminus formalis, ut communicativa est.

217. Argues 3. Generatio Divina est univoca; ergo ejus terminus formalis debet esse ejusdem rationis cum principio formali; sed principium formale quo est Essentia, & non relatio; ergo Essentia, & non relatio erit ejus terminus formalis. Respondeo primò distinguendo consequens: ejus terminus formalis communicatus debet esse ejusdem rationis cum principio formali; concedo consequentiam: terminus formalis productus; nego consequentiam: illud autem sufficit, ut generatio sit univoca.

218. Respondeo secundò negando consequentiam: satis enim est ad univocationem, quod producens, & productum sint ejusdem naturæ specificæ, & à fortiori numericæ, ut sunt in divinis; nam univocatio consistit in similitudine substantiali cum aliqui dissimilitudine; alioqui jam non esset similitudo, sed identitas, & nulla forent univoca; siquidem nullum genitum assimilatur generanti quoad relationem generantis, differentiam numericam, sive personalitatem. Unde cum Persona producta ex vi suæ productionis accipiat eandem numero Naturam à producente, id sufficit ut productio sit univoca, licet ipsa Natura, quæ aliundè est terminus formalis communicatus, non sit formalis terminus productus, ut patet in generatione humana, quæ est univoca, cum tamen formalis terminus productionis sit unio, quæ sola producit, non autem natura, in qua conveniunt, & ratione cujus generatio dicitur univoca, licet etiam ipsa natura sit formalis terminus communicatus.

219. Argues 4. Productio ponitur in genere sui termini formalis, à quo specificatur; sed si relatio esset terminus formalis productionis, jam productio Verbi non esset generatio, sed mutatio ad relationem ad quam tamen non conceditur motus; ergo &c. Respondeo negando minorem; aliud est enim loqui de relationibus creatis, & aliud de Divinis; quæ cum sint substantiales, per se existentes, & formæ hypostaticæ, sive constitutivæ Personarum, possunt esse termini formales producti, & talis est relatio Verbi respectu generationis quæ productio est.

220. Argues 5. Essentia, & non relatio habet rationem principii formalis, ut supra diximus; ergo etiam Essentia, & non relatio habebit rationem termini formalis. Respondeo distinguendo consequens: Essentia, & non relatio habebit rationem termini formalis communicati; concedo consequentiam: termini formalis producti; nego consequentiam: sicut enim diximus Essentiam esse

principium formale productivum, quia illa est, quæ producit, ita nunc dicimus relationem esse terminum formalem productum, quia illa est quæ producit, licet etiam Essentia, quia communicatur, sit formalis terminus communicatus, non tamen productus.

221. Instabis: In generatione Verbi & communicatur Natura, & producit relatio; sed præcipua pars est Natura; ergo Natura erit terminus formalis generationis. Respondeo Naturam esse terminum formalem communicatum, non tamen productum, ut diximus.

222. Inferes: Ergo sicut datur terminus formalis productus, & communicatus, ita etiam dabitur principium formale productivum, & communicativum contra id, quod supra diximus. Respondeo negando illationem; diversa ratio est, quia ad distinctionem terminorum cogit nos Fides, quæ docet relationem produci, & non communicari; Essentiam autem communicari, & non produci: at verò ad identitatem principii patrocinatur ratio naturalis, quæ docet, relationes non esse operativas; principium debere continere principiatum; Essentiam posse esse principium productivum relationis, & communicationis sui ipsius absque aliqua sui diversitate, cum non intelligatur quæ ratione sit productiva relationis, quin sit communicativa Naturæ; & cum aliundè non obstat Fides, fatendum est eandem Essentiam esse principium productivum, & communicativum, licet terminus formalis productus, & communicatus sint diversi.

223. Argues 6. Ille est terminus formalis productionis, qui per se formaliter, & primariò intenditur à producente dari in productum; sed id, quod sic intenditur est Natura; Pater enim per generationem intendit communicare Naturam; ergo &c. Respondeo negando maiorem: terminus enim formalis productionis, ut productio est, est id, quod producit, hoc autem est sola relatio, ideoque sola relatio est formalis terminus productus, licet etiam Natura, quam Pater intendit communicare, sit terminus communicatus, ut diximus. Unde Generatio Divina (ut jam diximus de pluribus aliis actionibus) potest subire rationes aliquo modo diversas, diversisque nominibus explicatas, & prout sic habere diversos terminos, ita ut quando exprimitur ut productio, terminetur ad relationem, quæ producit; quando ut communicatio, terminetur ad Naturam, quæ communicatur; quando ut generatio, quæ utramque expressè complectitur, terminetur ad relationem, & ad Naturam; quo animadverso, omnia argumenta facile solvantur.

224. Argues 7. In creatis terminus formalis est sola natura; ergo etiam sic erit in divinis. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia in creatis ordinariò natura & producit, & communicatur: at verò in Divinis sola relatio producit, Natura autem communicatur, ideoque hæc est terminus communicatus, illa verò terminus productus. Patet in resurrectione hominis, ubi cum jam anima supponatur producta, terminus formalis productionis est unio; communicationis autem est anima; sicque cum Essentia etiam supponatur existens, formalis terminus productionis est relatio; communicationis verò est Essentia.

225. Difficultas 3. Utrum Profectio Divina respiciat terminum sub ratione possibilis; an sub ratione existentis? Seu quod idem est sub ratione communicabilis, & producibilis; an sub ratione commu-

communicati, & producti? Ante resolutionem advertes, Processionem Divinam posse concipi, aut sub conceptu Hypostasis, prout tanquam conditio complet principium productivum; aut sub conceptu productionis, seu communicationis, prout tanquam actualis influxus constituit principium produciens, & communicans. His positis.

226. Dico 1. Processio Divina in primo sensu, sive acceptione respicit terminum sub ratione possibilis, communicabilis & producibilis. Probatur, quia respectus potentiae productivae ad suum terminum est transcendentalis, illumque respicit transcendentaliter sub ratione possibilis, ut patet inductione omnium potentiarum, tam in divinis, quam in creatis; Omnipotentia enim sic respicit creaturas posibles, ut alibi diximus; & quaelibet potentia creata suos actus posibles; sed processio divina prout sic accepta, est respectus veluti transcendentalis ad suum terminum, utpotè spectans ad potentiam productivam, quam complet tanquam conditio ad producendum, quae quidem potentia habet huiusmodi respectum ad suum terminum; ergo &c.

227. Confirmatur primò, quia terminus notionalis potest concipi, non solum ut existens, communicatus, & productus, sed etiam ut possibilis, communicabilis, & producibilis; siquidem quod communicatur, & produciatur, est communicabile, & producibile; ergo ut talis respicitur à potentia sub ratione potentiae communicativae, & productivae. Secundò, quia in termino prius intelligitur ratio communicabilis, & producibilis, quam ratio communicati, & producti; sed in eo priori intelligitur potentia in ordine ad ipsam terminum; ergo in ordine ad illum ut communicabilem, & producibilem.

228. Oppones: Existencia actualis est de essentia termini notionalis; ergo in quocunque conceptu concipitur, concipietur ut existens; ergo nunquam terminat respectum potentiae sub ratione termini possibilis, communicabilis, & producibilis, sed existentis, communicati, & producti. Resp. distinguendo primum consequens: concipietur ut existens implicite; concedo consequentiam; semper explicite; nego consequentiam: tam enim de essentia termini divini notionalis est existentia, quam possibilitas; siquidem tam essentialiter existit, quam essentialiter ei non repugnat existere; hoc tamen non tollit quominus quoad conceptus explicitos praecise ut possibilis terminet respectum potentiae sub explicita ratione potentiae, & ut existens terminet rationem actus sub explicita ratione actus, licet utrumque terminet quoad implicitum.

229. Inferes: Ergo sicut concipitur ut possibilis, poterit etiam concipi ut futurus. Respondeo negando illationem; diversa ratio est, quia possibilitas in suo conceptu, licet explicite praescindat ab existentia, illam tamen non excludit; quod enim est, & existit, non repugnat esse, & existere: at verò futuritudo excludit existentiam, utpotè quae essentialiter importat negationem existentiae praesentis; nullum autem praedicatum divinum potest concipi cum negatione existentiae actualis; alioqui, cum hac sit de illius essentia, sine sua essentia conciperetur. Hinc etiam est, quod Personae Divinae possunt dici realiter posibles, non tamen realiter, imò neque virtualiter futurae, ut alibi diximus, quia in nullo priori possunt concipi cum negatione existentiae actualis.

230. Dico 2. Processio Divina in secundo sensu, sive

acceptione respicit suum terminum sub ratione existentis. Probatur, quia processio Divina, prout sic accepta, est ipsa actualis communicatio, & productio reddens principium actu communicans, & produciens; sed principium actu communicans, & produciens respicit terminum ut actu existentem, communicatum, & productum; ergo &c. Hinc colliges, potentiam ut communicativam, & productivam in divinis respicere Naturam ut communicabilem, & relationem ut producibilem: potentiam verò ut communicantem actu, & producentem, respicere Naturam ut terminum communicatum, relationem autem ut terminum productum.

SECTIO XI.

Quenam praedicata dici possint de terminis Processionum Divinarum?

Um ex verbis inordinate prolatis, ut ex D. Hieron. monet D. Thom. lib. q. 31. art. 2. incurratur haereticus, examinanda sunt verba, quibus de hoc Mysterio loquendum est, in quo periculosius, quam in quovis alio erratur, ut diximus ad initium hujus tractatus cum D. Aug. lib. 1. de Trinit. cap. 3. Inquirimus nunc igitur, quanam praedicata proprie verificari possint de Personis productis, quae sunt terminus adaequatus Processionum Divinarum; ex illis enim etiam manifestum erit, quanam verificentur de Personis producentibus. Sit igitur:

Difficultas 1. Utrum terminus totalis processionis Divinae, nempe Persona producta possit dici principiatum? Affirmative. Ita Scot. in 1. dist. 20. q. unica. Ocham. in 1. dist. 5. q. 3. & dist. 7. q. 1. Zupmel. 1. p. q. 33. dub. 1. Probatur, quia produciens, & productum sunt correlativa; horum autem eadem est ratio; sed de Persona producente verè dicitur quod sit principium: tum quia id affirmant omnes Scholastici, & Patres, definiturque in Concilio Florent. Sess. ult. & Lugdun. sub Greg. X. tum etiam, quia principium ex Philosopho 5. Met. cap. 1. Est id, à quo aliquid est, aut fit, aut cognoscitur; Persona autem producta est à producente; ergo etiam de Personâ productâ verè poterit dici, quod sit principiatum. Confirmatur, quia esse principiatum idem significat atque esse productum; sed de Persona procedente verè affirmatur quod sit producta; ergo etiam quod sit principiatum.

Oppositum tenent D. Thom. 1. p. q. 33. art. 1. ad 2. Torref. Bannez. P. Tanner. d. 4. q. 2. dub. 1. n. 18. P. Vasq. 1. p. d. 139. cap. 5. n. 17. ubi dicit hanc vocem principiatum nec Latinis, nec Graecis esse usitatam, sicque ab illa commodius abstinendum, tamen illam admittat Durand. in 1. dist. 11. q. 2. pro illis tamen: Dices 1. Quae minoritatem aliquam videntur significare, non sunt in Personis Divinis admittenda, nè videamur Arianis consentire; sic enim D. Hilar. lib. 9. de Trinit. licet concedat, Patrem esse majorem Filio propter auctoritatem originis, non tamen concedit, Filium esse minorem Patre, cum ei aequale esse donatum sit à Patre; sed nomen principiatum dicit minoritatem, & est nomen subauctoritatis; ergo non est tribuendum Personis productis, licet nomen principium producentibus tribuatur. Respondeo negando minorem: neque enim nomen principiatum significat minoritatem Personae productae, cum nihil aliud